

РЕЦЕНЗІЯ

DOI: 10.31866/2616-759x.2.2.2019.187298

Катерина Станіславська

доктор мистецтвознавства, професор;

e-mail: ekaterinaiii@ukr.net; ORCID: 0000-0002-9026-6085

Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого

Совгира, Т.І., 2018.
*Телестрада у контексті
сценічно-екранної взаємодії.*
Київ: Видавничий центр КНУКіМ.

Sovgyra, T.I., 2018.
*Teleestrada u konteksti
stsenichno-ekrannoi vzaiemodii*
[TV variety art in the context of stage-screen
interaction]. Kyiv: Publishing Center KNUCiM.

Совгира Т. І.
*Телестрада у контексті
сценічно-екранної взаємодії.*
Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2018. 188 с.

Сьогодні вже нікого не дивує «тотальна екранізація» життя сучасної людини. Безліч найрізноманітніших екранів, з одного боку – наша реальність, з іншого – чинник, який цю реальність створює. Унаслідок такої «екраноманії» екранна дійсність усе частіше сприймається людиною як сама реальність. Щодо цього влучно зазначає Г. Мироненко¹: «Розвиток новітніх мультимедійних технологій та швидкість передачі інформації без перебільшення перетворює сучасних *homo sapiens* на *homo medias*» (2007, с.173). Природно, що панівний стан екранних технологій у суспільстві спричинив формування екранної культури, в умовах якої в споживача трансформується особистісна картина світу та формуються нові «екранно-культурні» цінності.

Телебачення слідом за кінематографом відкрило, між іншим, шлях демократизації та популяризації творів сценічного мистецтва, сприяючи збагаченню виразної палітри сценічних, зокрема естрадних дійств. Саме екранні мистецтва виявилися найдинамічнішими видами художньої творчості, що оволоділи величезною аудито-

¹ Мироненко, Г.В., 2007. Медіа-залежність в контексті проблеми формування медіа-культури особистості. *Культура народів Причорномор'я*, 120, с.173-175.

рією і стали неперевершеним засобом розповсюдження та пропаганди естрадних форм, поєднавши сценічну видовищність з екранною.

Вектор наукових досліджень сценічно-екранної видовищності для нас є пріоритетним², тому і захист кандидатської дисертації Т. Совгири, і нещодавній вихід монографії викликали щирий інтерес.

Рецензована монографія презентує теоретичне осмислення форм взаємин естрадного та телевізійного мистецтва. Аналіз відносин телебачення й естради та чітке унаочнення різних форм їхньої взаємодії (проникнення, відштовхування, вплив) розкривають належну теоретичну підготовку автора, володіння відповідним категоріальним апаратом і методологією наукового дослідження.

Історіографічний розділ монографії демонструє глибоку обізнаність авторки щодо стану розробленості теми, підтверджує ґрунтовність опрацювання наукових і публіцистичних джерел. Варто звернути увагу на підхід Т. Совгири до огляду літератури, що презентує не лише традиційну дифірампність наукових здобутків, а й елементи критики та навіть іронії в аналізі окремих праць.

На прикладі телебачення й естради автор аргументовано розкриває універсальні для мистецтва процеси взаємодії (II розділ монографії), що надалі може слугувати матеріалом для мистецтвознавчих розвідок і принципів узагальнень щодо міжмистецьких процесів і феноменів. Т. Совгира аналізує та характеризує специфічні ознаки та властивості естради й телебачення як культурно-мистецьких форм ХХ століття, що послугували підґрунтям для їхньої інтеграції в явищі телестради.

Досліджуючи два види мистецтва в контексті їхнього потенційного синтезу (III розділ монографії), автор виявляє особливості сценічної естради, що сприяють її взаємодії з телебаченням: відкритість, імпровізаційність, пряме спілкування з глядачем, одночасність презентації та сприйняття художнього твору. Дослідниця здійснює ґрунтовний аналіз естрадно-телевізійних жанрів, розкриваючи весь діапазон форм взаємодії естради й телебачення.

У полі зору Т. Совгири опиняються два проблемних науково-творчих кола. Перше – це естрадні жанри та форми, перенесені на телеекран чи запозичені телебаченням для екранної інтерпретації (авторка називає це «естрадою на телебаченні»). Передусім це трансляції (репортаж з місця події в момент її звершення без попереднього запису, що фіксує миттєвість сценічного й екранного варіантів естрадного дійства) та адаптації або екранні версії, характерною рисою яких є незбіг часу естрадного номера, концерту чи вистави з часом їхнього екранного існування (естрадне дійство знімають заздалегідь на сцені та готують до виходу

² Станіславська, К.І., 2016. Мистецько-видовищні форми сучасної культури. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: НАКККіМ ; Станіславська, К.І., 2007. Особливості існування музики на телебаченні. *Мистецтвознавчі записки*, 11, с.55-62 ; Станіславська, К.І., 2009. Опера на екрані: естетичні особливості створення та сприймання. *Вісник державної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 4, с.67-72 ; Станіславська, К.І., 2013. Феномен талант-шоу на сучасному телебаченні. *Культура і сучасність*, 2, с.89-96 ; Станіславська, К.І., 2017. Сучасні видовищні жанри сценічно-екранного побутування. *Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого*, 21, с.90-93.

на екран з використанням виражальних засобів кіно- та художніх можливостей телемистецтва).

Друге науково-проблемне коло, досліджене авторкою, – це прояви, традиції, жанрово-стильові особливості естрадного мистецтва, використані телебаченням у процесі виробництва оригінального екранного продукту («телевізійна естрада»). Т. Совгира досліджує, якими прийомами, засобами, методами телебачення досягає в таких передачах естетики естради.

Безумовним плюсом роботи у практично-аналітичній частині є залучення широкої української джерельної бази (телевізійних програм, передач і телешоу, вироблених національним телебаченням за часів незалежності). Приємним бонусом видання є кольорові додатки, що дозволяють інформативно та емоційно унаочнити окремі положення дослідження.

Т. Совгира завершує монографію висновком, що естраду й телебачення поєднує передусім фактор невинного руху та розвитку, який логічно віддзеркалюється на безперервній еволюційності інтеграційного феномену телеестради. А сама книга, нам здається, успішно продовжує рух наукової думки в царині проблематики сучасної видовищності.

